

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี” นี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์มหานิกายที่สังกัดวัดในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำนวน ๔๑๑ รูป^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มมาจากรายชื่อพระสงฆ์ โดยหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๐.๐๕ หรือ ร้อยละ ๙๕ ดังนี้

^๑สำนักงานเจ้าคณะอำเภอจอมบึง, เอกสารประกอบการประชุมพระนวกะ อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๕, (ราชบุรี : สำนักงานเจ้าคณะอำเภอจอมบึง, ๒๕๕๕), หน้า ๒, (เอกสารแนบเล่ม).

สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)^๒ ในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร คือ

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่

- n คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
- N คือ ขนาดของประชากรที่ใช้ในการวิจัย
- e คือ เปอร์เซ็นต์ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง

เมื่อ

- N = ๔๑๑
- e = .๐๕

ดังนั้น

$$n = \frac{๔๑๑}{1 + ๔๑๑(.๐๕)^2} = ๒๐๒$$

จากการใช้สูตรคำนวณของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) โดยมีประชากรเป็น พระสงฆ์ จำนวน ๔๑๑ รูป จึงได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๐๒ รูป และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) โดยแบ่งประชากรออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามสังกัดตำบลคณะสงฆ์ แล้วจึงแบ่งจำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ๒๐๒ รูป ออกเป็น ๕ กลุ่มโดยแบ่งตามสัดส่วนของพระสงฆ์ในแต่ละตำบล เพื่อมิให้การสุ่มตกไปอยู่กับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือไม่กระจายให้เป็นไปตามสัดส่วนของประชากรที่ควรเป็น ตัวอย่างเช่น

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนแต่ละกลุ่ม}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

แทนค่า ในกรณีที่จำนวนกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์ในตำบลจอมบึง-เบิกไพร จำนวน ๖๗ รูป ดังนี้

$$\text{จำนวนกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{๒๐๒ \times ๖๗}{๔๑๑} = ๓๓$$

จากนั้นจึงใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อสุ่มตัวอย่างจากพระสงฆ์แต่ละตำบลคณะสงฆ์ ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

^๒ คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, สถิติเบื้องต้นและการวิจัย : Basic Statistics and Research, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๒๒๘.

ตารางที่ ๓.๑ จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพระสงฆ์มหานิกายที่สังกัดวัดในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสังกัดตำบลคณะสงฆ์

ที่	ตำบล	ประชากร (รูป)	กลุ่มตัวอย่าง (รูป)
๑	จอมบึง-เบิกไพร	๖๗	๓๓
๒	ด่านทับตะโก-แก้มอัน	๑๓๖	๖๗
๓	รางบัว-เบิกไพร	๙๘	๔๘
๔	ปากช่อง เขต ๑	๕๕	๒๗
๖	ปากช่อง เขต ๒	๕๕	๒๗
รวม		๔๑๑	๒๐๒

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยมีขั้นตอนการสร้าง การตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

๑) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

๒) กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓) กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

๔) สร้างเครื่องมือ

๕) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗) ปรับปรุงแก้ไข

๘) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓.๒ การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

๑) ขอคำแนะนำจากคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ รูป/คน ประกอบด้วย

๒.๑) พระครูภาวนาโชติคุณ (ก๊วยไฮ้ ชุตินฺธโร) เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๑ เจ้าอาวาสวัดถ้ำสิงโตทอง อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

๒.๒) พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต อาจารย์ประจำหน่วยวิทยบริการ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดหลวงพ่อดธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี

๒.๓) อาจารย์ ดร.พิเชฐ ทั้งโต หัวหน้าภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๔) อาจารย์ ดร.วันชัย สุขตาม อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒.๕) ผศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)^๓ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ ๐.๘๐ ถึง ๑.๐๐ และพบว่ามีบางข้ออาจใช้ค่าไม่เหมาะสมจึงได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดย นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-Out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พระสงฆ์มหานิกายที่สังกัดวัดในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี) จำนวน ๓๐ รูป เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๓๑๔

๔) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

๓.๓.๓ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี โดยมีลักษณะดังนี้

(๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานะ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

^๓สุวรรีย์ ศิริโกคาภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, (ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖), หน้า ๒๔๓-๒๔๔.

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

- ๑) ด้านครูสอนพระปริยัติธรรม มีคำถามทั้งหมด ๘ ข้อ
- ๒) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน มีคำถามทั้งหมด ๘ ข้อ
- ๓) ด้านสื่อการเรียนการสอน มีคำถามทั้งหมด ๘ ข้อ
- ๔) ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีคำถามทั้งหมด ๘ ข้อ

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มากที่สุด
 - ๔ หมายถึง ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก
 - ๓ หมายถึง ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ ปานกลาง
 - ๒ หมายถึง ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ น้อย
 - ๑ หมายถึง ประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด
- สำหรับในตอนที่ ๒ นี้มี การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๕ ดังนี้
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายความว่า ระดับประสิทธิผล มากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายความว่า ระดับประสิทธิผล มาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายความว่า ระดับประสิทธิผล ปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายความว่า ระดับประสิทธิผล น้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายความว่า ระดับประสิทธิผล น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

(๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview) สำหรับเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีจำนวน ๗ รูป ดังนี้

- ๑) พระครูวิบูลกิจสุนทร (เมธี สุนทรโร)
ตำแหน่ง เจ้าคณะอำเภอจอมบึง
- ๒) พระครูสุพจน์บุญญากร (สุนนต์ สิริบุญโย)
ตำแหน่ง รองเจ้าคณะอำเภอจอมบึง
- ๓) เจ้าอธิการชูชาติ โชติโกโร
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลจอมบึง-เบิกไพร
- ๔) พระครูสังฆรักษ์ชวลิต ญาณชลีโต
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลด่านทับตะโก-แก้มอัน

^๕ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

- ๕) พระครูรัตนกิตติวัฒน์ (ประยูร อนุตตโร)
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลรางบัว-เบิกไพร
- ๖) พระครูปลัดอรุณ อรุโณ
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๑
- ๗) พระครูภาวนาโชติคุณ (กัญไฮ้ ชุตินธโร)
ตำแหน่ง เจ้าคณะตำบลปากช่อง เขต ๒

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑) การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัย และเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี

๒) ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) พร้อมขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือไปยังคณะสงฆ์อำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์ โดยได้ส่งสำเนาหนังสือขออนุญาตพร้อมแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ไปก่อน แล้วจึงตกลงนัดวัน เวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

๓) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์บุคคลผู้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยการวิจัย โดยจำนวนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน ๒๐๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ โดยผู้วิจัยใช้เวลาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่ วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๑๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมใช้ระยะเวลาทั้งสิ้น ๑ เดือน

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องแล้ว จึงวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓.๕.๒ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยของผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี ใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) การเปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในอำเภอจอมบึง จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยจำแนกตาม สถานภาพ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษาสามัญ วุฒิการศึกษานักธรรม และวุฒิการศึกษาเปรียญธรรมของพระสงฆ์ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นคู่ ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD)

๔) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Technique)